

Gospodar in gospođinja

LETO 1935

20. FEBRUARJA

STEV. 8

Sadjar v februarju in marcu

L

Ta dva meseca sta za sadjarja najvažnejša. V tej dobi se inajso opraviti vsa pglavitna dela v sadovnjaku; to je tudi najugodnejši čas za prirejanje novih sadov. Kdor zamudi ta čas, zamudi celo eto.

V sadovnjaku je prvo in najnujnejše delo temeljito snaženje starejšega sadnega drevja. Če le mogoče, naj opravita ta posel dva, n. pr. oče in odrasel sin ali hlapec, ali sploh v sadjarstvu izkušen mož, ki je dovršil kako kmetijsko šolo ali vsa, kak tozadevni tečaj; pomaga mu pa spreten in razumen fant. Največja nespamet je, prepustiti to delo neizkušenim in morebiti celo lahkomišelnim mladim tujim ljudem. Pri tem delu potrebujemo dobro, lahko lestvo, žagico, vrtno škarje, močan vrtni nož, strguljo, jekleno ščet (kričao) in mazivo za rane.

Starejši in izkušenejši naj ostane na tleh, mlajši pa naj gre z orodjem na drevo. Spodaj stoječi ogleda drevo iz prave razdalje od vseh strani in z lahko, dolgo prekljico kaže onemu, ki je na drevesu, kaj naj odreže, oziroma kaj in kje naj odžaga. Predvsem naj poišče vse suhe, nalomljene ali kakorkoli poškodovane, potem pa vse pregoste, navzkriž in navznotraj rastoče veje, vse, ki se med seboj tarejo in preveč obsenčujejo. Pri sicer zdravih in debelejših vejah naj tehtno preudari ali kaže vejo odžagati, kje in kako, da se drevesu ne dela krivica. Zmernost in previdnost je tu zelo potrebna. Veja je hitro odžagana, preden pa zraste, traja mnogo let.

Pri vsaki taki operaciji je treba gledati, da naredimo čimmanjšo rano in pa v takem kraju, da se more zaceliti. Vse rane je treba gladko obrezati in vse, ki so večje nego petdesetkronski kovanec, zamazati s cepilno smolo. Izrezavanje vej in sploh redčenje vrha začnemo pri spodnjih vejah in nadaljujemo proti vrhu.

Ko je vrh na ta način obdelan, potem

pa strguljo v roke in od vrha do tal proč s staro, odmrlo skorjo, z mahom in lišajem! Pod drevo je pregrniti plahte, da se prestreže ves trebež, ki ga stresamo v kako posodo (zaboj, škaf). Takoj, ko na ta način obdelamo vse starejše drevje, zakurimo ogenj in sežgimo vse vejevje in trebež. Prej pa pobesimo iz trebeža sivi lišaj, ki ga Kmetijska družba kupuje po 1 Din kilogram.

Kdor svoj sadovnjak vsako zimo na opisani način obdela, bo imel od leta do leta lažje delo in od leta do leta lepše in bolj zdravo drevje. Izhajali bi za silo tudi tako, da bi temeljito očistili drevje vsaj vsako drugo leto.

Ob priliki, ko snažimo sadno drevje, zatirajmo tiste škodljivce, ki prezimujejo na očitnih krajih. Posebno skrbno porežimo koncem vej vse zapredke, v katerih prezimujejo gosenice glogovega belina in zlatnice. Prav tako pazimo na jajčeca (obročke) prstaničarja in na gobam podobne stvore gobaveca ali žvagarja. Pri snaženju sadnega drevja imamo tudi najugodnejšo priliko za rezanje cepičev in za pomlajanje posameznih sadnih dreves, ki jih hočemo precepiti ali pa samo pomladiti. Cepiče režimo po možnosti le od odraslih, zdravih, rodovitnih, letos brstnatih dreves. Na solnčni strani rezani so mnogo boljši nego na senčni. Vsaj do konec februarja je že treba imeti cepiče narezane. Zvezane po sortah v butarice in opremljene s tablicami, jih shranjujemo v hladni kleti v vlažnem pesku. Do aprila se tudi na senčnem kraju na vrtu dobro drže. Za poznejše požlahtnjevanje za lub (aprila in celo maja meseca), jih dajmo shraniti če mogoče v ledenico.

Za precepljanje črešenj je sedajle konec februarja najugodnejši čas. Marca cepljene se že nerade primejo. Z uspehom se dajo cepiti tudi takrat ko cveto, seveda, če imamo neodgnane cepiče, kar se pa uprav pri črešnjah težko doseže brez ledenice.

Za požlahtnjevanje (cepljenje) potrebujemo orodje, vezivo in mazivo. Vse to je pripraviti sedaj, dokler je zima. Vrtne škarje, močan nož za obrezovanje ran in dober cepilni nož bi moral imeti vsak sadjar, ki sam požlahtnjuje sadno drevje. To sicer nekaj stane, toda ako se uporablja samo za to, za kar je namenjeno, in se skrbno varuje, traja lahko mnogo let. Najboljše vezivo je rafijevo ličje, ki je prav poceni in se uporablja še za razne druge namene, zlasti v vinarstvu in vinogradništvu. Za silo je dobra tudi debela bombažasta nit. Neporabno vezivo je pa preja ali domač sukanec, ker je pretrd in oster, da reže v les.

Važen pripomoček v sadjarstvu je tudi dobro mazivo, ki ga nujno potrebujemo pri cepljenju in za neprodarno zapiranje večjih ran po drevju. V vse te svrhe je dandanes po vsem svetu v rabi mazivo iz smole, ki mu pravimo kratkomočno cepilna smola. Kdor more strošek utrpeti, naj cepilno smolo kupi. Dobi se v dobri kakovosti razmeroma poceni. Naredimo jo pa lahko tudi doma iz čiste smrekove smole in vinskega cveta. Smolo raztopimo v železnem loncu na žerjavi (ne na plamenu!). Ko je popolnoma tekoča (pa

ne vrela!), nesemo lonec kam ven na plano in prilijemo prav počasi na vsak kg smole prilično osminko litra čistega špirta (ne gorilnega!). Med prilivanjem neprestano mešamo. Posoda za raztapljanje smole mora biti tako velika, da sega smola, ko je raztopljena, kvečjemu do polovice, ker se tekočina pri dolivanju špirta jako rada dviguje in hoče prekipavati. Zato nikdar ne smemo dolivati špirta pri ognju, ker bi lahko zanetili požar, ko bi smola prekipela in se vnela. Gotovo, toda še tekočo smolo nalijemo v primerne pločevinaste pušice ali kakšne druge manjše posodice, ki se dajo dobro zapreti.

Včasih se primeri, da je smola, ko se ohladi, preveč tekoča. V tem slučaju jo iznova raztopimo in dodajmo še čiste smole ali pa kolofonije. Utegnila bi biti pa tudi pretrda. Tedaj jo pa istotako zopet raztopimo in prilijemo še nekoliko špirta.

Kakovost cepilne smole se izboljša, ako raztopimo s smolo vred košček loja, ali pa če primešamo par žlic lanenega olja. Tudi kak košček čebelnega voska ne škoduje, vendar neogibno potreben ni.

H.

Vzroki slabega prezimovanja čebel

Ko v prvih toplih dneh po prestani zimi čebelar popravlja dva svojih pánjev, ugotovi navadno, da je padec živali v posameznih panjih prav različen. V nekaterih panjih nastreže komaj za slabo prgišče mrtvic, v drugim jih je pa za pol klobuka ali še več. In vendar ima zapisano, da so bile vse družine približno enako zazimljene in prepričan je tudi, da bi vse morale enako prezimiti. Vendar izkušnja uči, da ni tako! Odkod tako različni rezultati prezimovanja? Več je vzrokov, ki preprosto čebelar komaj misli nanje ali pa sploh zanje ne ve in jih vsled tega tudi ne odstrani.

Najprej kalenje zimskega miru po zunanjih vzrokih. O tem se toliko piše in mir toliko priporoča, da bi človek mislil, da je čisto odveč na to opozarjati. Pa je vendar še vedno toliko motilcev zimskega miru, na katere čebelar komaj računa! Imaš panje, ki se jim brade dajo privihati, drugim pa zopet ne. Lahko se zgodi, da bodo ti slednji panji imeli sponkladi dosti več mrtvic,

ker jih motijo sinice. Dogodilo se je že, da se je celo v čebelnjaku, ki je bil spređaj z vrati dobro zaprt, ugotovilo zelo različno prezimovanje. Kaj je bilo vzrok? Nekateri panji so se z bradnimi nastavki dotikali vrat, na vrata je pa ob hudi zimski burji tolkla veja bližnjega drevesa. Udarci, ki so bili sicer neznatni, so se z vrat prenešali na dotične panje, ki so se jih dotikali in tako motili družino v zimskem počitku, da so čebele od razburjenosti zapuščale v mrazu zimsko gnezdo, popadale na tla, otrpuile in poginile. To se je večkrat ponavljalo in izguba na čebelah je bila pri teh panjih neprimerno večja kot pri drugih. Da ne govorimo rovki, ki čisto brez čebelarjeve — celo naknadne — vednonosti prezimuje v panju in družino temeljito vznemirja! In pa o čebelarju, ki pozimi po čebelnjaku vse sorte stvari išče in premetava, da se panji kar stresajo!

Dobro prezimovanje motijo pa tudi vzroki v družini sami in pa slaba uređitev gnezda. Ako zimujejo čebele na

slabem medu (najslabši je bojevec, pa tudi drugi gozdni medovi so neprimerni za zimo) se v dolgi zimi zaradi neprimerne hrane oglasi žeja. Žival se začne čezdalje huje vznemirjati, kar občutno dvigne toploto v panju, ta pa povzroči razkroj gnezda in propast velikega dela čebel, ki so se iz gnezda oddaljile. Še huje je, če slaba hrana začne pritiskati na blatuik (debelo črevo) in povzročati **grizo**. Vsak grizen panj beleži izredno veliko mrtvic. Najbolj pa postane nevarno, če je grizi vzrok obolenje čebelnih prebavil, kar s tujo besedo imenujemo **nosematoso**. Ta bolezen je nalezljiva in zato zelo nevarna ter spada v vrsto čebelnih obolenj, ki jih je po novi uredbi o čebelnih kužnih boleznih treba prijaviti oblasti. Povzročitelj je bacil, ki napade le odrasle, starejše čebele in je ravno spomladi najbolj nevaren. Dostikrat je griza le **posledica** obolenja za nosematoso in je razumljivo, da ti dve boleznij skupaj neusmiljeno kosita po panjih. Dogodi se celo, da kak hudo napaden panj popolnoma propade. O tej bolezni bomo še obširneje pisali.

Zelo trpi na zgubi čebel tudi družina, ki je tekom zime **osirotela** (postala brezmatična). Čebele izgubo matice takoj bridko občutijo, se izredno vznemirjajo, razlezejo in v masah poginjajo. Vsak brezmatični panj zelo opeša in se mu spomladi navadno skoraj ne izplača dodajati matico, ker si ne more kmalu opomoči. Zato je pa treba jeseni skrbeti, da se zazimljajo le mlade, zdrave matice.

V veliki množini poginjajo čez zimo čebele zaradi nepravilne porazdelitve hrane v satju. Čebelarji včasih že v pozni jeseni premenjavajo satje in ga mešajo, ne vedoč, da si družina že zgodaj uredi zimsko gnezdo tako, kakor ji naravni nagon velewa; pa poseže v pozni jeseni, ko ni več mogoče čebelarom popraviti, neokretna in nevešča roka čebelarjeva in gnezdo razdere. Namesto da bi imela družina hrano pravilno porazdeljeno, ji ta red čebelar podere. In posledica? Del grozda ne more pravilno pomikati se za hrano, prehod čez nekaj satov je vsled mraza nemogoče in tako cel roj čebel pogine pri polnih loncih od lakote, ker je čebelarjeva »umetnost« in »znanje« porinilo en ali dva sata napak v panj. Dogodi se, da zaradi takšnih napak pade tekom zime kar vsa družina, čebelar se pa spomladi čudi, kako je neki mogoče, da pri polnem satju čebele od lakote poginejo!

Tudi nestrpno trkanje po panjih ob prvem zimskem solnčnem dnevu, češ, naj se žival prebudi in otrebi, povzroča pogin večjega ali manjšega števila čebel. Če čebele čutijo potrebo za trebljenje, se bodo že same odločile in čebelarjevega priganjanja prav nič ne potrebujejo. Trkanje in odpiranje jih samo bega, da se razlezejo iz gnezda, otrpnejo in poginjajo.

Navedli smo glavne vzroke premernega pogina čebel čez zimo, da bi čebelarji vedeli, in se v večini takšnih slučajev potrkali na svoja prsa: moja krivda! Lp.

Poklada'mo živalim klajno apno pravočasno

Pri nas je žal veliko takih krajev, kjer je v zemlji premalo apna ali premalo vsaj takega primerno pripravljene apna, da bi ga krmске in druge rastline pri svoji rašči lahko dovolj izrabile. Tako se zgodi, da pride tudi v krmске rastline, ki zrastejo v takšni zemlji, le premalo apna. V kislem senu iz vlažnih in močvirnih travnikov je zelo malo apna. Pri pokladanju kislega sena je vrhu tega potrebno mnogo apna tudi za prebavo, da oslabijo kisline, ki so v takem senu. Isto velja tudi glede kisle sočne krme. Malo apna je tudi v krompirju,

krmски pesi, repi. Obilo apna pa je v dobrem sladkem senu iz negovanih in dobro gnojnih travnikov, pred vsem iz umetnih travnikov. Tudi v deteljnem senu, v sočivju — bobu, grahu in grašici, dalje ponajveč v oljnih tropinah je obilo apna.

Apno pa je za živali zelo važna redilna snov. Pomanjkanje apna v pokladani krmni lahko naravnost ovira razvoj domačih živali. Ker so kosti oni del živalskega telesa, v katerih je največ apna, se pomanjkanje apna, ki ga žival ne dobi v krmilih, pokaže pred vsem v kosteh.

V vseh hlevih, kjer je ta napaka doma, lahko opazimo, kako živali ližejo apno in malto na stenah itd. Živali čutijo po svojem naravnem nagibu, da jim nekaj manjka, in skušajo to, kar jim manjka, namreč apno, najti v svoji okolici in zadovoljiti svoji potrebi.

Vedno je najboljšje, da dobivajo živali dovolj apna po krmilih samih. Ako pa nimamo takšnih krmil, v katerih je poleg drugih redilnih snovi tudi obilo apna, potem moramo odpomoči temu nedostatku v krmilih le tako, da pokladamo vsem živalim obenem s krmili klajno apno. Teletom in mladi goveji živini primešavajmo vsak dan klajno apno. Pa tudi odrasle živali, zlasti breje in mlečne krave, so zelo hvaležne, če jim redno pokladamo klajno apno. Koliko apna naj dobivajo posamezne živali na dan, se ne da točno določiti. Boljše je, da ga dobi vsaka žival vase raje nekoliko več, kakor pa premalo. Ako računamo na 100 kg žive teže 8 gramov klajnega apna na dan, potrebuje 500 kg teška krava okrog 1 kg klajnega apna na mesec. Čim bolj mlečna je žival, temveč klajnega apna naj dobi, saj ga veliko potrebuje tudi za tvorbo mleka. Da živali dobro izrabijo klajno apno, je nujno potrebno, da se dovolj gibljejo v svežem zraku, česar tudi pozimi ne smejo pogrešati, zlasti ne mlade živali. Ako morajo biti živali vedno le v hlevu, ne izrabijo dovolj klajnega apna, ker je potrebno za dobro izrabo obilo kisika, ki ga more dobiti žival le pri izdatnem gibanju zunaj na prostem. To velja pri nas še toliko bolj, ker so naši hlevi, kar se tiče dobrega prestračevanja in dobrega zraka, še vedno zelo pomanjkljivi. Tudi mladi prašiči potrebujejo veliko apna za svojo raščo. To pa zlasti še tedaj, ako jim pokladamo bolj tekočo krmo. Klajno apno deluje pri prašičih zelo ugodno tudi na prirastek žive teže. Prav tako je apno tudi kokošim nujno potrebno, ako ne že v obliki klajnega apna samega, pa v obliki fino zdrobljenih jajčjih lupin ali dobro zdrobljenega čistega zidnega ometa ali vidne sipine. To pa zlasti pozimi, ko je sneg in mraz in si kakošni same ne morejo iskati zunaj na prostem rudninskih snovi.

Pomanjkanje apna v pokladani krmu povzroča pri mladih živalih slabo raščo kosti in sploh slabo razvito okostnico, vleknen hrbet, krive noge itd. Če

mlečna živina ne dobiva dovolj apna v krmilih, ne bo radi tega v mleku morda manj apna, ker ga dobavlja v mleko iz lastnega telesa. Apno odtegujejo mlečne živali kostem, ki postajajo zavoljo tega vedno šibkejšje in bolj lomljive. Zato pa se pri taki živini pogostoma zlomijo kosti, zlasti medenične kosti ob priliki težkih porodov. Pozneje, ko so kosti že oslabele, pade tudi mlečnost, četudi nudimo mlečni živini v krmi dovolj drugih redilnih snovi. Breje živali tudi potrebujejo obilo apnenih snovi. Tudi nevarnost za jetiko je pri pomanjkanju apna v krmi za živali mnogo večja kakor pa sicer. Slab razvoj kosti in okostnice sploh pri mladih živalih, padec mlečnosti, kostolomnica, zvrženje, razvoj jetike itd., so torej lahko posledice pomanjkanja apna.

Take slabe posledice se pojavljajo pri živalih, ki ne dobivajo črez zimo dovolj apna v pokladanih krmilih, zlasti proti spomladi. Da ne bo prepozno, naj začne vsakdo, ki ne nudi v pokladanih krmilih dovolj apna svojim živalim, vsaj zdaj, ako tega ne dela že ves čas zimskega krmjenja, pokladati tudi klajno apno. Lažje je namreč in ceneje boleznim preprečevati kakor pa jih zdraviti, ko so enkrat že tukaj. Da pa bo v bodoče dovolj apnenih snovi tudi v pridelanih krmilih, gnojimo travnike, pašnike in njive, v katerih ni dovolj apna, obilo tudi z apnom. Le zemlja, ki dobiva po gnojilih dovolj apna, dušika, fosforove kisline in kalija, nam morejo donášati prvovrstna krmila, predvsem razne vrste sena, v katerih je poleg drugih redilnih snovi tudi obilo apna. P.

Z galico pokvarjen sadni kis.

I. M. v V. piše, da se mu je med sadni kis primešala galična raztopina, ki jo je rabil za škropljenje trt. Kis je že dvakrat pretočil, pa je še vedno neužiten. — Saj bo neužiten tudi ostal, kajti taka mešanica se ne da več popraviti. Galična raztopina je strupena in zato je postal strupen tudi z njo zmešan sadni kis, ki je seveda zdravju škodljiv. Svetujemo vam, da ta strupeni kis čimprej zlijete stran, kajti po njegovem uživanju kaj lahko nastopijo znaki zastrupljenja. Tudi posodo, sod, v katerem hranite to začimbo, temeljito operite z vrelim lugom in to večkrat, da izluzite iz nje vse sledi modre galice.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Kraljestvo božje

Kakor v lepi gotiški cerkvi stebri in oboki v lepi skupnosti tvorijo bistvo lepe stavbe, prav tako je tudi dovršeni človek produkt dela: duše, milosti, sodelovanja človeka in Cerkve.

Kakor Cerkve izobrazuje, tvori in pretvarja duše, tako je naloga človeka, da z vso vnemo dela kot ud te Cerkve.

Hrepenenje človekove duše se uteši edino-le v Cerkvi, ki je kraljestvo božje. Edino Bog ji zadošča, kar je manj kot Bog pa je ne zadovolji. Človek brez Boga kot vsebine svoje duše, t. j. človek brez Cerkve je prazen, zapuščen. Duša pa brez Boga biti ne more, ker je zanj ustvarjena; zato ga išče, dokler ga ne najde.

Resnične, uresničene katoliške Cerkve je toliko na svetu, kolikor je ljudi, ki so polni božjega kraljestva.

Vprašanje Cerkve morajo reševati vsi katoličani. Brez našega sodelovanja ne bo prišlo kraljestvo božje v nas.

Na delo, da se uresniči naše hrepenenje!

Zakaj in kako likamo sede

Likanje je precej utrudljivo gospodinjstvo opravilo, posebno, če traja kar več ur skupaj ali celo ves dan. To pa največ zaradi tega, ker gospodinje pri tem stojé, obenem pa morajo še krepko pritiskati z rokami. Likanje pa si prav lahko precej olajšamo in s tem koristimo same sebi, če upoštevamo tale navodila:

Gospodinje, ki jim je pri srcu lastno zdravje in obenem zdravje njih družine, skušajo čim bolj koristno uporabiti svoje moči, in nikoli svojih sil ne zametajo po nepotrebnem. Stanje pri tistih delih, pri katerih bi lahko sedeli (brez vsake škode za delo samo), je potrata delovne sile, ki se prej ali slej maščuje na zdravju. Zato že mnogo gospodinj stalno pomiva in lika sedé, neglede na to, kaj pravi k temu sosed ali znanka. Vse pa se pohvalijo, koliko se na ta način pri delu manj utrudijo in koliko bolj so pozneje sposobne za ostala opravila, ki jih še čakajo po gotovem likanju.

Ako pa hočemo imeti od tega načina dela res koristi, in delati priročno ter udobno, si moramo vse potrebno pravilno pripraviti. Ako uporabljamo za likanje desko, jo položimo na stojalo ali na 2 stola tako nizko, da pri njej lahko udobno sedimo in likamo. Če pa hočemo likati pri mizi, se pa obnese bolje, ako si stol podložimo v toliko, da likamo sedé, ne da bi bile roke previsoko in bi se radi ratega utrujale. Da le zadenemo pravo višino deske ali mize (kar je važno prvič), pa je najvažnejše pripravljeno. Vse drugo si uredimo kakor ponavadi, le paziti moramo, da pripravimo prav vse do zadnjega, kar spada k tem delu, da ne vstajamo pozneje od dela proč.

Na eno stran mize ali deske si pripravimo navlaženo perilo, da nam je čim bolj pri roki. Na drugo stran pa postavimo stol z naslonjalom proti sebi, ali pa si napravimo za odlaganje zlikanega perila posebno pripravo. Tako stojalo si naredimo kar sproti tako, da dvoje starih, a snažnih držajev od metel položimo preko dveh stolov. Če le mogoče, imejmo za likalnik dva podstavka (ako likalnik sam nima naprave za odstavljanje), enega na levem in enega na desnem koncu; to pa zato, da lahko odložimo likalnik naistem koncu, kjer ravno končamo s potegljajem in ga ne prenašamo po zraku sem in tja, kar je težko in utrudljivo. Za podstavek nam lahko služi tudi kos, oziroma dva kosa opeke. Vsak zlikan kos perila obesimo nezložen (!) na pripravljen stol ali drog. Zlagamo šele takrat, ko je zlikano vse perilo; s tem prihranimo nepotrebne kretnje (odstavljanje likalnika), čas, pa tudi kurivo za likalnik. Če likamo torej sedé, vzdržimo na ta način večurno likanje brez najmanjšega truda; za trenutek vstanemo le, če je potreba na kakem mestu posebno močno pritisniti.

Ako gospodinja zmore, se ji zelo izplača, ako si da napraviti za tako delo posebno visok stol, ki ga s pridom uporabljamo tudi pri kuhinjski mizi in pri drugih opravilih v gospodinjstvu. Stol, visok 60 cm omogoča pravilno delo pri vsaki običajno visoki mizi.

S. H.

Oni, ki gledajo za tako zakonsko tovarišico, ki lepo izgleda, navadno dobijo slabe kuharice.

KUHINJA

Jabolčni narastek. Deset kislih jabolk olupim ter zrežem na kooke ali na rezine. Nato jih s sladkorjem in cimetom dobro potrese in pustim eno uro stati. Posebej mešam osem dkg surovega masla z desetimi dkg sladkorja toliko časa, da se speni. Nato pridenem štiri rumenjake, pol litra mleka, četrt kg drobtin, drobno zrezanih lupin od pol limone, malo soli. 10 dkg drobnih rozin (vampirlov), sneg iz štirih beljakov in nazadnje s sladkorjem in cimetom potresena jabolka. Ko je narahl zmešano, denem v pomazano in z moko potreseno skledo ter pečem v srednjevroči pečici celo uro. Na mizo dam v skledi, zraven pa še redko vinsko omako.

Sirova pogača. Najprej postavim kvas iz treh dkg kvasa in treh žlic moke. Med pol kg moke zdrobim osem dkg surovega masla. V sredini moke napravim jamico, prilijem pol litra sladkorja, primerno strte soli, dva rumenjaka in shajan kvas. Testo dobro pognetem ter pustim, da malo vzide. Shajano testo razvaljam za prst na debelo v okroglo ali štirioglasto obliko, ter pustim še pol ure shajati. Testo, ki je na pekači vzšlo, obložim s sirom, ki sem ga dobro zgladila ter po vrhu pokropim z razgretim surovim maslom. Nadeva naj bo za prst na debelo. Pogačo denem v pe-

cico ali v krušno peč ter pustim v peči ali pečici toliko časa, da se površina nadeva temnorumeno prebarva. Pečeno testo še vroče potrese s sladkorjem. Na kose razrezano dam gorko ali mrzlo na mizo.

Sirovi emoki. Štiri dkg surovega masla zmešam z dvema celimi jajci in enim rumenjacom. Pridenem tri žlice sladkorja, od dveh žemljice drobtine, tri žlice moke in pol kg zribanega sira. Iz te mešanice oblikujem emoke ter jih skuham v obilni slani vodi. Kuhane odcedim, razpolovim ter zabelim s surovim maslom, v katerem sem zarumenila žlico drobtin. Emoke napravim tako, da pri oblikovanju posameznega zmočim dlan z vodo in jih na dlani lepo zaokrožim.

Zeljnat kolači. Testo naredim iz štirideset dkg moke, treh osminke mleka, štirih celih jajc, osminke surovega masla, dveh žlic sladkorja, malo limoninih lupin in iz snega in pol dkg shajanega testa. Testo pustim dva vzide. Vshajano testo razdelim v majhne hlebčke, ki jih razvaljam na okroglo ter namažem s sledečim nadevom: Polovico srednjedebele zeljnate glave prav na drobno sesekljam in na sladkorju opražim. Namažane oblike zavijem trdo skupaj, zložim na pomazano pekačo ter jih potlačim, da so plitve. Ko so zopet vshajali, jih potrese s pečici. Pečene potrese s sladkorjem.

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Uradni tečaji inozemskih valut. Finančno ministretvo je zaradi pobiranja taks na novo določilo uradne tečaje za zlato in tuje valute, ki veljajo od 15. februarja nadalje: Zlata turška lira 320 Din, napoleonidor 281 Din, egiptski funt 221,50 Din, angleški funt 216 Din, kanadski dolar 44,50 Din, ameriški dolar 44 Din, turška papirnata lira 35,20 Din, holandski goldinar 29,62 Din, nemška marka 17,60 Din, urugvajski pesos 16,50 Din, zlati francoske ali švicarski frank 14,25 Din, albanski frank 14 Din, letonski lat 13,25 Din, argentinski pesos 11,20 Din, švedska krona 11,05 Din, norveška krona 10,76 Din, belgijski belga 10,20, madžarski pengő 10 Din, danska krona 9,56 Din, poljski zlot 8,30 Din, avstrijski šiling 8,15 Din, brazilski milreis 6,80, španska pezeta

5,98 Din, italijanska lira 3,75 Din, francoski frank 2,90 Din, češkoslovaška krona 1,85 Din, finska marka 0,95 Din, bolgarski lev 0,50 Din, rumunski lej 0,45 Din, grška dragma 0,41 Din.

CENE

g Cene in izvoz perutnine in jajc. Izvoz naše perutnine in jajc je v zadnjih mesecih precej nazadoval, kar je deloma v zvezi z letno dobo. Zato je promet srednji. Naša perutnina se največ izvažava v Italijo, Nemčijo, Avstrijo in Švico. Italija zahteva le živo perutnino, zlasti mladco (piščance) v teži 700—1300 gramov. Tako blago je zaželeno ne samo v Italiji, ampak tudi v drugih državah. V Milanu stane zacarinjeno po 5,40—5,60 lir kg. Naši izvozniki so v zadnji dobi dosegli zanj po 2,60—3,10 lir kg franco meja.

Stara perutnina za juho in težji komadi le težko najdejo kupca in se plačuje po nizki ceni. — Nemčija kupuje od nas zaklan. perutnino in jo plačuje po 18—22 Din kg mrtve teže franco Solnograd. — Avstrija jemlje od nas samo zaklane gosi po ceni 1.50—1.60 šilinga franco transit Dunaj. (1 šiling = 8.10 Din). — Švica ne potrebuje od nas sedaj skoro ničesar. — Nakupne cene v Jugoslaviji in sicer v Podravini so za stare kokoši po 7—7.50 Din, piščanci in jarčke 9—10 Din kg.

g Jajca gredo le po malem v Nemčijo in Italijo; izvažati jih v Avstrijo, se ne izplača, ker jim je tam cena prenizka. Švica kupuje od nas le težje blago od 55 do 55 gramov, kg po ceni 70—75 cent. franco Buchs (1 švic. frank = 14.25 Din). Nakupne cene v Jugoslaviji so za težje blago, ki ne gre skozi obroč, po 50—55 par kos, za drobnejša jajca pa 50—55 par.

g Hmeljska kupčija pri nas je v znaku mrtvila, ker je itak le še malo blaga. Iz Zateca na Češkem pa poročajo, da postaja tamkaj zanimanje za hmelj živahnejše. Prvotno so hoteli kupci priti do njega bolj poceni, kar se jim pa ni posrečilo, ker so hmeljarji trdno držali cene. Tako so zadnje dni morali nakupovati po cenah 2400—2475 Kč za 50 kg, kar je v naši vrednosti 88—91 Din za kg.

g Ljubljanska blagovna borza. Položaj na žitnem trgu je trden in cene polagoma naraščajo. Na ljubljanski borzi blaga so bile cene kakor sledi: Pšenica bačka 79 kg težka po 135—138 Din, banaška 132—133 Din, slavon. 127.50—132.50 Din; koruza bačka čezmerno suha 77.50—80 Din, banatska 75—76 Din, umetno sušena 95—6 Din, oves 105—110, fižol bački, beli 132.50—135 Din, moka ničla 215—235 Din, št. 2 bačka 200—220 Din, št. 3 bačka 180—200 Din, otrobi debeli 105—110 Din.

ŽIVINA

g Mariborski živinski sejem 12. t. m. Prigon je znašal 11 konj, 9 bikov, 118 volov, 214 krav i n9 telet, skupaj 361 glav. Povprečne cene za 1 kg žive teže so bile: debeli voli 2.50—3.50 Din, poldebili 2 do 2.25 Din, vprežni voli 2—3 Din, biki za zakol 2.50—3 Din, klavne krave debele 2.25—2.75 Din, plemenske krave 2—2.25 Din, molzne in breje krave 2.25—3 Din, krave klobasarice 1.25—1.50 Din, mlada živina 2.75—3.50 Din, teleta 3.50—4 Din. Mesne cene: Volovsko meso: I, 8—10 Din,

II, 6—8 Din, meso bikov, krav in telic 4 do 6 Din, telečje: I, 8—10 Din, II, 4—6 Din, svinjsko meso sveže 8—12 Din kg.

g Ptujski prasičji sejem 13. t. m. Ker je tega dne vladal hud mraz, je bil obisk tega sejma tako od strani prasičerejcev kakor od kupcev zelo majhen in seveda tudi kupčija slaba. Pripeljali so naprodaj 93 odraslih prasičev in 27 pujskov za rejo, skupaj 120 glav. Povprečne cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: pršutarji 4—5 Din, polmastni prasiči 5—6 Din; plemenske prasiče so prodajali kos po 200—500 Din, pujske 6—12 tednov stare po 80—120 Din.

RAZNO

g Najboljša letina koruze po vojni leta 1934. Kmetijsko ministrstvo je sedaj objavilo končne podatke o lanskem pridelku koruze, ki je večji, nego se ga je dosedaj cenilo. Prejšnja cenitev je bila namreč na 47.95 milijonov stotov, sedanja končna ugotovitev pa izkazuje 51.54 milijonov stotov. To je po vojni rekordna letina koruze. Tudi hektarski donos to dokazuje, kajti povprečno se je lani pridelalo v celi državi na hektar po 19.4 stotov, medtem ko je bil dosedanji najvišji donos leta 1924 z 19.3 stota, najslabši pa l. 1928 z 8.96 stota. Da je lanski pridelek tako visok, je krivo to, ker se je površina koruzne posetve v primeri s prejšnjimi leti znatno povečala. Lanski izredno visoki pridelek koruze je za nas sreča, ker je bila svetovna letina slaba in bomo mi naš pridelek lahko prodali in izvozili. Prvotno smo cenili, da nam ostane za izvoz 10,000 vagonov koruze. Sedanja ugotovitev pa določa ta presežek na 135,000 vagonov. Ugodno je to, da se ta izvoz že kaj lepo razvija. Tako smo že oktobra izvozili 5896 vagonov, novembra 9778 in decembra 11,489 vagonov; to je v treh mesecih nad 27,000 vagonov v vrednosti 216 milijonov Din. Januarja in februarja meseca bo sicer izvoz nekoliko nižji, ker se koruze vsled zamrznjenosti Donave in Tise ne more tvoriti po vodi z vlačilci. Toliko bolj živahen bo pa v marcu, ko bodo reke plovne. — Če primerjamo hektarski donos vse države z 19.4 stota z donosom v posameznih banovinah, imamo največjega v dunavski banovini z 25 stoti, potem v savski z 20.2, v dravski pa 13.3 stota.

Desetkrat obrni besedo na jeziku, predno jo izrečeš.

PRAVNI NASVETI

14 mesečni dijaški rok je popolni rok. K. A. T. Najstarejši brat je služil polni rok 18 mesecev; drugi je odslužil 9 mesecev, tretji je služil dijaški rok 14 mesecev, četrti 18 mesecev; ali ima peti brat pravico do skrajšanega roka? Ima, ker se smatra 14mesečni dijaški rok za popolni rok in sta torej dva brata neposredno pred njim po vrsti odslužila popolni rok.

Posmrtninska zavarovalnica. F. P. D. Ker niste navedli točnega naslova posmrtninske zavarovalnice, ne vemo, katero Vi mislite. Na pristopnici imate gotovo točen naslov, vprašanje stavite pismenim potom navrnost tej zavarovalnici, in sicer priporočeno, pa boste takoj zvedeli, ali sploh še deluje ali ne več.

Služba pri železnici. Š. A. Obrnite se na direkcijsko državnih železnic.

Dedovanje po zakonu. - I. H. H. Oče je umrl brez oporoke in zapustil posestvo v vrednosti 120.000 Din. Ker vas je pet odraslih otrok in mati, vprašate, koliko zapuščine pripada materi po zakonu. — Mati bo dobila eno četrtino, otroci pa boste skupaj dobili tri četrtine zapuščine, torej vsak otrok bo dobil tri dvajsetine, mati pa pet dvajsetin.

Pisec oporoke. H. I. H. Brat je po Vašem narekovanju napisal oporoke, ki ste jo sami prebrali in podpisali, pa ste jo dali podpisati še treh drugim pričam. Vprašate, če sme biti pisec oporoke brat zapustnika. — Pisec oporoke je lahko tudi brat zapustnika. Če je pisec oporoke zapustnik kaj zapustil, v tem primeru pisec oporoke ne more biti oporočnik, pač pa morajo biti to tri osebe, katerim ni ničesar zapustil.

Konzum. I. Š. S. Leta 1918 ste pristopila k nekemu konzumnemu društvu z deležem 50 K. Leta 1928 ste poslovodji podružnice izjavili svoj odstop. Leta 1931 je podružnica začela likvidirati in Vas sedaj tirjajo na vplačilo 300 Din na račun deleža. Vprašate, če ste dolžni plačati ta znesek. — Vaše obveze napram konzumu morajo biti razvidne iz pravil dotičnega konzuma, ki pa nam niso znana. Če je prijava Vašega izstopa bila pravočasna, tako, da po pravilih niste obvezani, da jamčite še nadalje s svojim deležem za dolgove konzuma, Vas neupravičeno tirjajo. Če pa je na pr. v pravilih, da izstopivši član še, recimo, skozi tri leta jamči s svojim deležem za obveze zadruge, potem se tudi Vi ne morete odtegniti dolžnosti plačevanja. Na vsak način zahtevajte, da Vam pokažejo pravila in potem boste že videli, kaj Vam je ukreniti.

Izročilna pogodba. F. H. K. Od očeta ste prevzeli kmetijo. Pri notarju ste napravili izročilno pogodbo, s katero je bila določena očetova oskrba v primeru, da ostane z Vami pod isto streho pri skupni mizi in za pri-

mer, če bi oče radi nesoglasja moral prejemati prevzitek izven domače hiše. Ko ste sedaj po enem letu čitali izročilno pogodbo, ste ugotovili, da je pomotoma kot priboj, šek k celotni oskrbi očetu zapisano vse to, kar je sebi izgovoril le za primer, da ne bi mogel biti doma. Ker tudi oče sam prizna to pomoto, vprašate, kako bi se to dalo popraviti. — Svetujemo Vam, da čimprej, dokler je oče še voljan, greste k notarju, kjer je bila napravljena izročilna pogodba, ter tam pojasnite to pomoto, ki Vam jo bo notar v veljavni obliki tudi popravil.

Spor radi bolniške hrane. K. H. F. Po izročilni pogodbi je sin zavezan očetu dajati v primeru bolezni bolniško hrano. Ko je bil oče bolan, je sin tudi očetu dajal vse, kar je zahteval; to tudi lahko potrdijo priče. Po bolezni je oče po advokatu tirjal sina za odškodnino, češ, da mu ni dajal bolniške hrane. Vprašate, kdo je dolžan plačati odvetniške stroške. — Če pride do pravde, bo stroške očetovega advokata sin moral plačati le tedaj, če bo oče mogel dokazati, da mu sin ni dajal potrebne in primerne bolniške hrane, katero je moral oče od tujih ljudi posebej nabavljati. Če ne pride do tožbe, bo moral oče sam plačati svojega advokata, v kolikor ne bi sin radi ljubelega miru prevzel plačila.

Nagajivi sosed. - M. L. B. Neuporabljivo vodo iz kuhinje vlivate v odlijak in teče voda v kanal, ki je izkopan na vašem svetu, odtod pa v vaški kanal. Kanal ste iztrebili, ker je bil nalašč zamašen. Sosed vam brani uporabljati ta odlijak in vam grozi, da bo zopet kanal zamašil. Kako bi to preprečili? — Iz vaših navedb ni jasno, zakaj vam sosed brani odtok vode po vašem kanalu, ki je napeljan po vašem svetu. Če se sosedu ne dela škoda, a voda se odteka le po vašem svetu, vam sosed sploh ne more braniti odtok vode. Če sosed ne bo prenehal mašiti vaš kanal, ga morate pač tožiti radi motenja posesti.

Odpovedni rok nameščenca. - J. G. Povedali smo že na tem mestu, da velja za nameščenca odpovedni rok službenega razmerja 6 tednov s koncem koledarskega četrtletja, po 5. letih 3 mesece, po 15. letih 4 mesece in po 25. letih službe 5 mesecev ter mora končati zadnjega dne koledarskega meseca.

Davki. - I. K. Koncem aprila 1. 1934 ste kupili travnik pod pogojem, da od tistega dne plačujete tudi davke od travnika. Sedaj je prodajalec prejel nalog za plačanje davkov za 1. 1934, pa zahteva, da mu morate davke povrniti. Vprašate, komu pripada davek? — Jasno je, da morate plačati vi oni davek, ki odpade na čas, ko ste po pogodbi zavezani plačevati davke.

Zvanični finančne kontrole. V. I. Obrnite se na finančno direkcijsko v Ljubljani. Morda vas bodo sprejeli ali vsaj prošnjo predložili finančnemu ministru.